

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Hämeen ELY kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista kotoutumislain mukaisiksi valtioneuvoston asetuksiksi.

Asetuksessa on kuvattu hyvin ansiokkaasti kuvattu kunnilta ja työllisyysalueilta edellytettävän alkuhaastattelun sekä palvelutarpeen arvion sisällöt ja niiden suorituspaikka. Annettu asetus selkeyttää täten kunnan tai työvoimaviranomaisen tulevan tehtävän sisältöä. Työllisyysalueille ja kunnille annettujen tehtävien osalta on kuitenkin hyvä muistaa myös kotoutumistyölle ohjattava resursointi, jotta työllisyysalueet ja kunnat kykenevät suorittamaan lain edellyttämät tehtävänsä määräajassa ilman tarpeettomia viivästyksiä.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Hämeen ELY kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista kotoutumislain mukaisiksi valtioneuvoston asetuksiksi.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation osalta asetuksessa on hyvin avattu orientaation osalta sen järjestämisen kannalta tärkeitä yksityiskohtia ja sisältöjä. Pidämme myös hyvänä, että orientaation osalta mahdollistetaan viranomaisen harkinnan käyttö, sen suhteen kenelle orientaatiota on tarkoituksenmukaista järjestää. Myös hybriditoteutusmahdollisuus on hyvä asia.

Hämeen ELY-keskus on pyrkinyt omalla toiminnallaan edistämään alueensa työllisyysalueiden ja kuntien yhteistyötä, mutta loppukädessä vastuu palvelujen järjestämisestä on kunnilla ja työllisyysalueilla. Pidämme avainasemassa tämän palvelun resurssien optimaalisen käytön kannalta sitä, että alueiden välinen yhteistyö olisi toimivaa orientaation järjestämisessä, jotta palvelusta aiheutuvat kustannukset kunnille ja työllisyysalueille eivät muodostu kohtuuttomiksi.

Se, että asetuksessa mainitaan, että palvelua on mahdollista järjestää myös tulkkausta ja etätoteutuksia, on hyvä asia. Uskomme, että omakielisen pätevän orientaation vetäjän saaminen etenkin harvinaisimmilla kielillä saattaisi muodostua esteeksi joillekin alueemme kunnille. Lisäksi pelkäämme, että omakielisyyden vaade ja se, että opetus tapahtuisi lähiopetuksena saattaisivat nostaa palvelusta aiheutuvien kustannusten määrää, mikäli ohjaajan tulisi matkustaa kaukaakin toteuttaakseen orientaatiota ja mikäli päteviä ohjaajia joillakin kielellä on vähän saatavilla Suomessa. Mielestämme on hyvä asia, että monikielisestä yhteiskuntaorientaatiosta luodaan valtakunnalliset yhtenäiset materiaalit ja orientaatiolta vaadittava minimituntimäärä tasapuolistaa koulutuksen laatua.

Pidämme monikielisen yhteiskuntaorientaation tavoitteita kannatettavina, mikäli kunnat ja työllisyysalueet saavat organisoitua orientaation hyväksi kokonaisuudeksi ja siitä aiheutuvat kustannukset oikeaan suhteeseen saatuun hyötyyn nähden. Toivomme, että monikielinen yhteiskuntaorientaatio toisi haluttuja positiivisia vaikutuksia kotoutumisen osalta ja vahvistaisi maahan muuttaneiden kotoutumista lisäten heidän tietoisuuttaan yhteiskunnasta.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Hämeen ELY kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista kotoutumislain mukaisiksi valtioneuvoston asetuksiksi.

Annettu esitys selkeyttää mielestämme eri toimijoiden rooleja. Ei lausuttavaa asiasta.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Hämeen ELY kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista kotoutumislain mukaisiksi valtioneuvoston asetuksiksi.

Hämeen ELY-keskus kantaa huolta kuntataloudesta ja esitettyjen leikkausten vaikutuksesta kuntien kotoutumistyöhön. TE24 uudistus lisää kuntien velvoitteita järjestää palveluita, mutta samaan aikaan kuntien kotoutumistyöhön tarkoitettua rahoituksesta leikataan pois. Mielestämme esitetyt

leikkaukset eivät edesauta maahan muuttajien kotoutumista ja vähentävät kuntien halukkuutta ottaa vastaan kiintiöpakolaisia sekä muita kuntapaikkaan oikeutettuja henkilöitä. Tämä vaikeuttaa osaltaan ELY-keskuksen kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamista sekä alueellisen strategian laatimista ja toimeenpanoa.

Toivomme, että esitetyt leikkaukset eivät johda maahan muuttaneiden syrjäytymiseen entistä enemmän yhteiskunnasta, mikäli kuntien kotoutumistoimista leikataan. Suomessa on tällä hetkellä maassa ennätysmäärä maahan muuttaneita henkilöitä mm. tilapäistä suojelua saaneita henkilöitä, joiden asuminen Suomessa tulee jatkumaan todennäköisesti pidempään kuin alun perin oli ajateltu, kun Ukrainan sota alkoi. Nyt tilanne näyttää siltä, että suuri osa heistä tulee jäämään Suomeen, etenkin jos heidän kotimaassaan ei ole paikkaa mihin palata. Jotta torjumme hallitusohjelmassakin mainittuja rinnakkaisyhteiskuntia, tulisi nyt entistä enemmän panostaa nimenomaan kotoutumistyöhön, jotta myös hallituksen tavoite siitä, että Suomeen kotoudutaan työllä voisi toteutua. Nyt esitetyt leikkaukset eivät mielestämme edistä näitä hallitusohjelmassa esitettyjä hyviä ja kannatettavia tavoitteita kotoutumisen osalta.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Hämeen ELY kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksista kotoutumislain mukaisiksi valtioneuvoston asetuksiksi.

Tietovarantoasetuksen kohdalla kiinnitimme huomiota siihen, että on mielestämme asetusta selkeyttävä valtakunnallisten tietojärjestelmien käyttöä. Mielestämme on tärkeää, että kotoutujista on saatavilla tietoja valtakunnallisissa järjestelmissä, etenkin tilanteessa, jossa asiakas muuttaa työllisyysalueelta toiselle. Tällaisessa tilanteessa on ensi arvoisen tärkeää, että tieto liikkuu alueiden välillä, jotta ne kykenevät suorittamaan lainmukaisia tehtäviään ja pystyvät reagoimaan asiakkaan palvelutarpeeseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Näiden tietojen on myös olennaista liikkua, jotta asiakkaan kotoutumisaika tulee määriteltyä oikein. Myös tietoturvan näkökulmat tulisi ottaa huomioon valtakunnallista tietovarantoa valmisteltaessa.

Toivomme myös ELY-keskukselle pääsyä näihin valtakunnallisiin tietoihin, jotta ELY-keskus pystyy suorittamaan paremmin sille kuuluvia kotoutumislain mukaisia tehtäviä ja koostamaan saamistaan tiedoista koontitietoja alueiden käyttöön, jotta nämä pystyvät kehittämään toimintaansa paremmaksi.

Muut huomiot

-

Sartamo Kari

Haatanen Jani

Hämeen ELY - Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen -yksikkö